

Het 22ste SEOB-bulletin gaat in op recente economische ontwikkelingen in Suriname. SEOB is een onafhankelijke instantie en werd in juni 2023 opgericht met het hoofddoel van het monitoren van het IMF-programma. Na de afronding van het IMF-programma richt de SEOB zich nu op het monitoren van de belangrijkste macro-economische indicatoren en het adviseren van de regering en belangrijke stakeholders. De gebruikte prestatie-indicatoren zijn gebaseerd op de doelstellingen van het IMF-programma. Op onze website – www.seob.sr – worden er regelmatig statistieken overzichtelijk gepresenteerd.

Belangrijkste ontwikkelingen

- **Wisselkoers:** De SRD verzwakte verder in 2025. De USD/SRD-koers steeg van ongeveer 35,4 in januari naar 36,8 in mei. De eurokoers liep op tot boven de SRD 41, mede vanwege een stijging in de euro/dollar tussenkoers. De waardedaling van de SRD is voornamelijk het gevolg van een stijging van de SRD-geldhoeveelheid, vooral veroorzaakt door forse overheidsuitgaven in de afgelopen maanden.
- **Inflatie:** De jaarinflatie daalde tot 6,0% in mei. De maand-op-maand inflatie blijft vooralsnog beperkt. Ondanks de zwakke SRD blijft de prijsdruk voorlopig onder controle, wat enig koopkrachtherstel mogelijk maakt.
- **Economische groei:** De economische groei blijft beperkt. **Economische groei:** De groei van de economie blijft beperkt. Volgens de productiebenadering lag de activiteit eind 2024 slechts 0,5% hoger dan een jaar eerder.
- **Overheidsfinanciën:** De uitgaven liggen structureel hoger dan de inkomsten. Hierdoor blijft het begrotingstekort hardnekkig.
- **Geldhoeveelheid:** De SRD basisgeldhoeveelheid (M0) steeg sinds eind 2024 fors, voornamelijk wegens netto overheidsuitgaven. In maart 2025 lag M0 al ruim boven het niveau van 2024. De overvloed aan liquiditeit ondermijnt de stabiliteit van de munt en verhoogt inflatierisico's.
- **Internationale reserves:** De reserves bleven stabiel rond USD 1,6 miljard. In mei daalden ze licht, maar de importdekking bleef op 7,6 maanden.
- **Staatsschuld:** De schuldquote steeg naar 108,6% van het BBP in april. De combinatie van tekorten, koersverliezen en rentelasten legt druk op de begrotingsruimte.
- **Bankensector:** De bankensector is versterkt. Niet-renderende leningen (NPLs) daalden tot 4,1% en de solvabiliteit bleef ruim boven 20%. Leenrentes blijven hoog, wat economische dynamiek belemmert.

Overheidsuitgaven en onzekerheid zetten wisselkoers onder druk

De waarde van de Surinaamse dollar (SRD) is in de afgelopen maanden sterk gedaald. In augustus 2024 was de SRD/USD wisselkoers nog rond de 29. In mei 2025 is dat opgelopen tot ongeveer SRD 37. Ook de eurokoers steeg naar 41,7.

De verslechtering van de wisselkoers heeft meerdere oorzaken. Een belangrijke reden is dat de overheid haar tekorten dekt met SRD door vreemdevalutategoeden om te wisselen, met name door trekkingen op buitenlandse leningen bij het IMF en andere Internationale Financiële Instellingen (IFIs). Hierdoor is de hoeveelheid SRD in

omloop toegenomen, waardoor de waarde van de munt onder druk is komen te staan. Tegelijkertijd is het vertrouwen in het beleid, met name rondom de verkiezingen, beperkt gebleven. Zolang er geen duidelijke stabiliteit plaatsvindt en de schulden hoog blijven, zoeken veel burgers en bedrijven hun toevlucht tot stabielere valuta zoals de dollar en euro. De inkomsten uit export zijn beperkt gegroeid en de lopende rekening noteerde de twee afgelopen kwartalen in een tekort. Daardoor wordt het moeilijker om aan dollars of euro's te komen, wat verder druk zet op de wisselkoers.

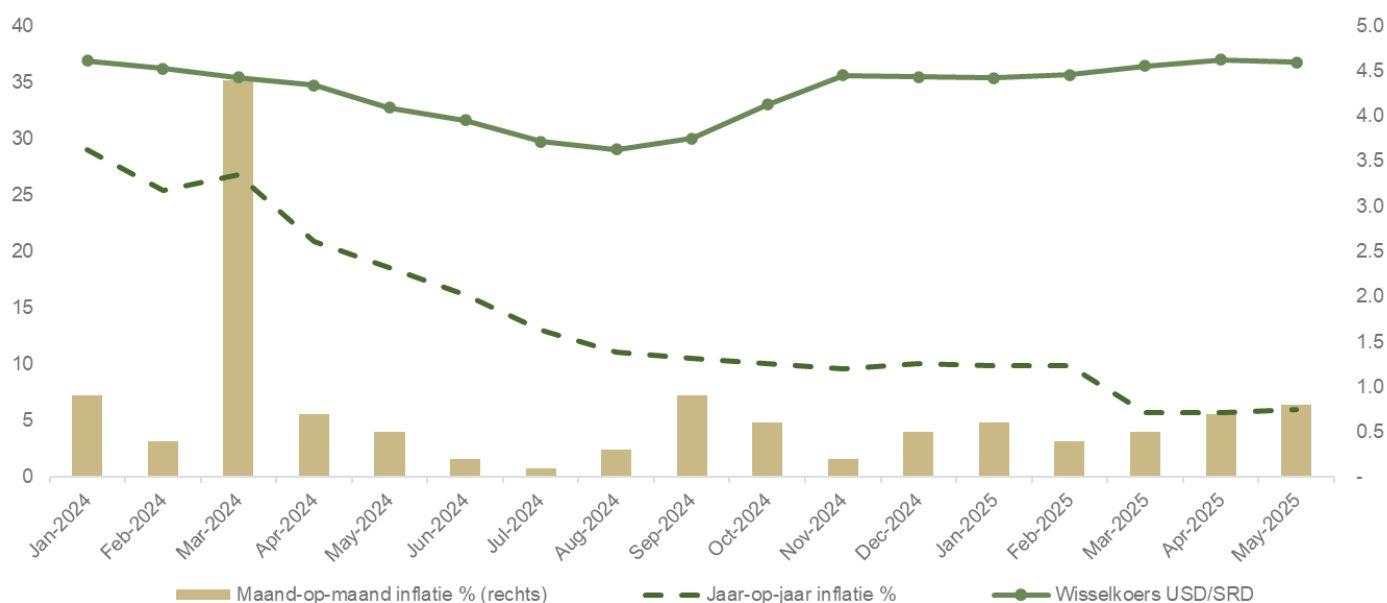
De gevolgen van een stijgende wisselkoers zijn voelbaar in het dagelijks leven. Ingevoerde producten, zoals voedsel, medicijnen en brandstof, worden duurder. Dat drijft de prijzen op en tast de koopkracht van huishoudens aan. Ook neemt de onzekerheid toe voor investeerders, wat economische groei afremt. Bovendien wordt het aflossen van buitenlandse schulden voor de overheid duurder, wat de overheidsfinanciën verder onder druk zet.

Overige economische ontwikkelingen

Inflatie en economische groei

In mei 2025 was de jaarinflatie 6,0% (tegen 9,9% in januari). Het laagste inflatiecijfer in jaren, namelijk 5,7%, werd bereikt in april 2025. De maandelijkse prijsstijging in mei bleef beperkt tot 0,8% (figuur 1). Tegelijk verzwakte de SRD verder: de koers liep op naar SRD 36,8 per USD (35,4 in januari). Importgoederen zoals voedsel en brandstof worden daardoor duurder voor huishoudens. De afremming van de prijsstijgingen weergeeft enige verlichting voor huishoudens.

Figuur 1. Wisselkoers en Inflatie

Bronnen: ABS, CBvS.

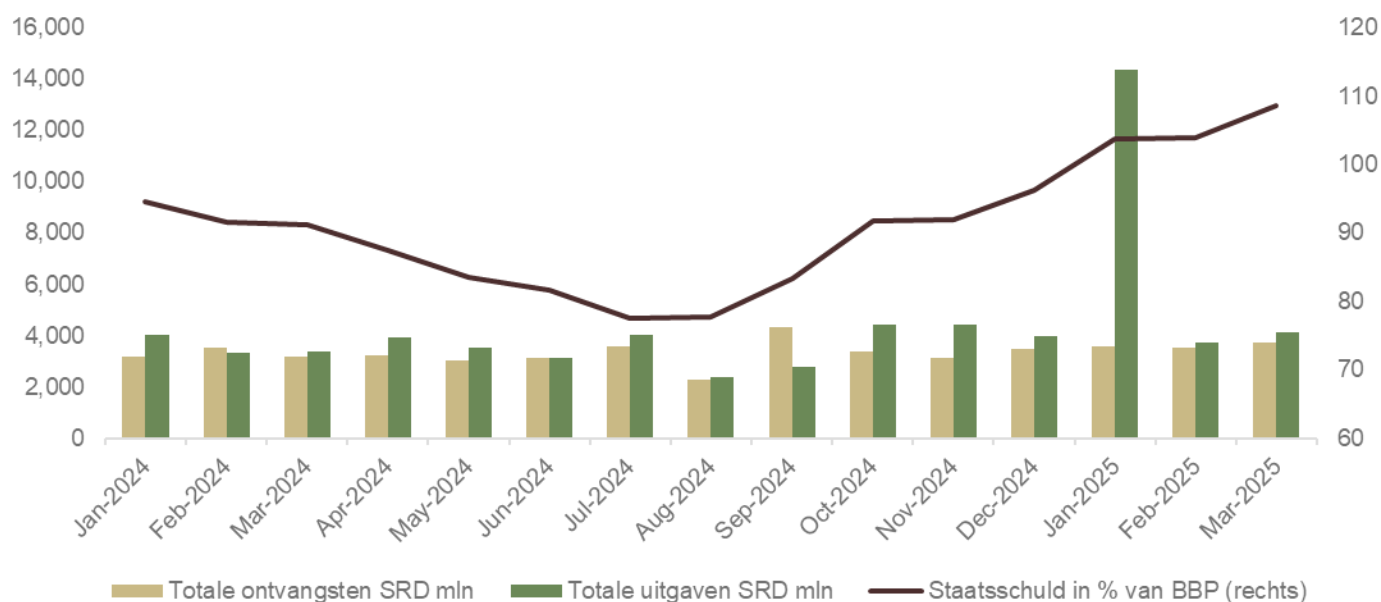
Begin 2024 kromp de economie nog licht, maar in de tweede helft van 2024 was sprake van een bescheiden groei. Tegen eind 2024 stond het groeicijfer volgens de MEAI van de CBvS op 0,5%. Door de lage groei ontstaan er nauwelijks nieuwe banen en blijft inkomensgroei uit. De beperkte groei werd voornamelijk gedragen door de transport- en handelssector. Een lagere inflatie helpt hierbij: ondernemers durven weer wat meer te investeren

en consumenten zijn minder terughoudend omdat hun koopkracht minder hard achteruitgaat. Het is echter een voorzichtige groei – de economie is nog niet op volle kracht en blijft kwetsbaar voor tegenvallers.

Overheidsfinanciën en Staatsschuld

In de eerste drie maanden van 2025 zijn de overheidsfinanciën onder zware druk komen te staan. In januari stegen de uitgaven explosief naar SRD 14,4 miljard, terwijl de ontvangsten met SRD 3,6 miljard op een normaal niveau bleven (figuur 2). De uitgaven stegen voornamelijk door de een kapitaalinjectie van SRD 9,4 miljard inzake het herkapitaliseren van de CBvS. Dit leidde tot een uitzonderlijk tekort van ruim SRD 10,8 miljard op de totale rekening van de overheid. In februari daalden de uitgaven fors (SRD 3,7 miljard) maar stegen in maart weer tot SRD 4,1 miljard. Ook in deze maanden bleven de saldi op de totale rekening negatief (-SRD 193 miljoen en -SRD 373 miljoen). Ondanks stabiele en licht stijgende ontvangsten in maart, kon de overheid haar uitgaven niet volledig met reguliere inkomsten dekken

Figuur 2. Ontwikkelingen in de overheidsfinanciën

Bronnen: Ministerie van Financiën en Planning, SDMO.

De lopende rekening—inkomsten minus uitgaven, met uitzondering van rentebetalingen—vertoonde in februari een klein overschot van SRD 22 miljoen, wat wijst op een tijdelijke verbetering in de verhouding tussen lopende inkomsten en uitgaven. In januari was het tekort echter diep (-SRD 9,9 miljard), en in maart was er opnieuw een tekort, zij het beperkt (-SRD 36 miljoen). De terugkerende tekorten op zowel de lopende als totale rekening duiden op een structurele disbalans in het begrotingsbeheer. Het tijdelijke overschot in februari is onvoldoende om de impact van de forse negatieve saldi in januari te compenseren. De begroting blijft kwetsbaar zolang de uitgaven niet structureel worden teruggebracht tot een niveau dat houdbaar is binnen de inkomstenbasis.

De staatsschuld nam fors toe, voornamelijk door de stijging van de buitenlandse component als gevolg van de wisselkoersdepreciaties. Eind 2024 stond de schuld op 96,3% van het BBP; in april 2025 was dat gestegen naar ca. 108,6%. De hoge schuld beperkt de budgettaire ruimte van de overheid en verhoogt de rentelast. Hierdoor worden toekomstige generaties mogelijk met de kosten geconfronteerd.

Monetaire ontwikkelingen

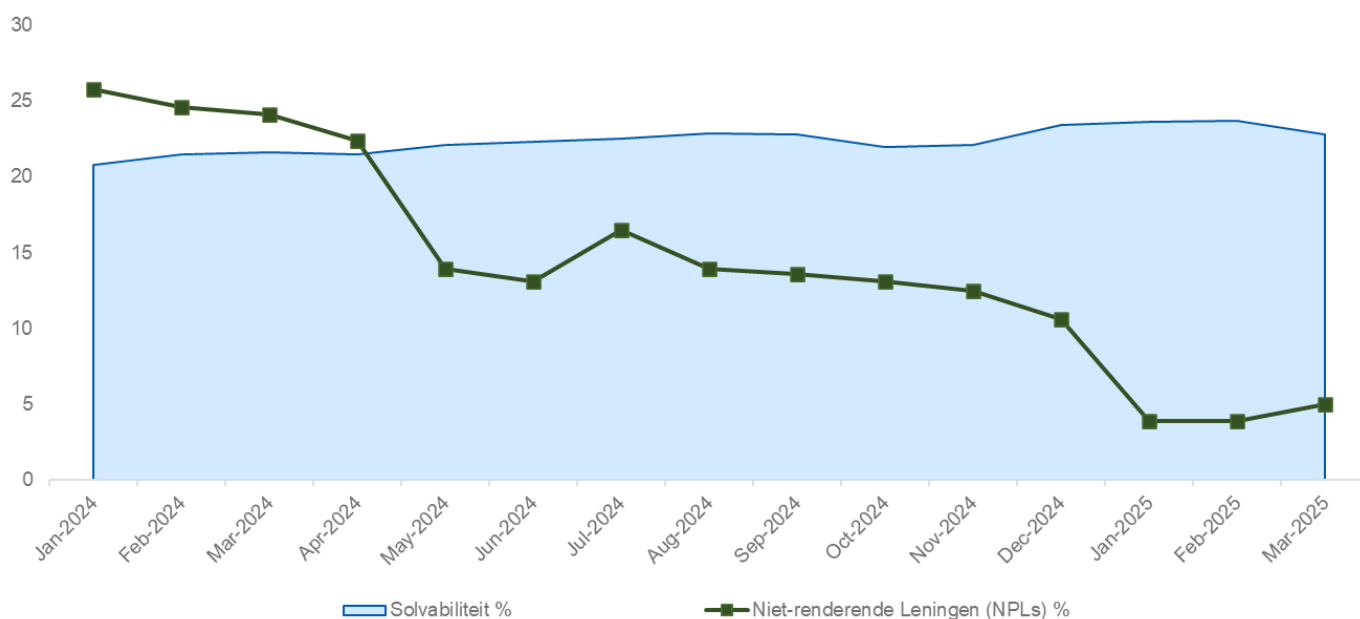
De monetaire ontwikkelingen zijn nauw verbonden met het overheidsbeleid. Eind 2024 en begin 2025 is de basisgeldhoeveelheid (M0) sterk toegenomen, met name de basisgeldhoeveelheid in SRD. De forse toename komt voornamelijk door netto transacties van de overheid, onder andere via lopende uitgaven. De extra geldhoeveelheid heeft effect op de wisselkoers. De Centrale Bank van Suriname (CBvS) probeert via haar monetair beleid de geldhoeveelheid in toom te houden, juist om de waarde van de SRD te bewaken en inflatie te temmen. Zo worden Surinaamse banken verplicht een deel van hun tegoeden als reserve aan te houden en wordt overtollig geld uit de economie gehaald via speciale veilingen (openmarktoperaties). Ook voert de CBvS valuta veilingen uit om de druk op de wisselkoers te matigen.

Wanneer er sprake is van onevenwichtig fiscaal beleid of aanzienlijke budgettaire tekorten, zal de CBvS al haar monetaire instrumenten inzetten om overtollige liquiditeit te absorberen en zo de wisselkoers en inflatie te beheersen. Echter, bij deze overheidstekorten zal het monetair beleid beperkt impact hebben terwijl de maatschappelijke kosten voor het binden van liquiditeiten denk aan OMO's, valuta veilingen, inflatie en verdere daling van de koopkracht groot zijn.

De recente stijging van de wisselkoers laat zien hoe gevoelig de situatie is: als er geen strikte coördinatie is tussen de overheid en de CBvS, kan al het extra geld in het systeem de SRD snel doen verzwakken. Dit is een aandachtspunt, omdat een stijgende wisselkoers doorwerkt in onder andere prijzen van huishuur, nutstarieven en ingevoerde producten, en zo inflatie opnieuw aanwakkert.

De internationale reserves bleven op peil, ondanks een lichte daling in mei. De reservepositie bedroeg USD 1,6 miljard in mei, goed voor 7,6 maanden importdekking (iets lager dan in april). Dit is ruim boven de minimumgrens van 3 maanden. Bovendien geeft het de CBvS een buffer om onverwachte schokken op te vangen en de wisselkoers te ondersteunen.

Figuur 3. Bankensector indicatoren

Bron: CBvS.

Bankensector

Bankrentetarieven blijven dalen, vooral voor spaargeld. De gemiddelde spaarrente zakte naar 6,8%. Tegelijk bleef de gemiddelde leenrente hoog rond 14,6%, waardoor nieuwe kredieten nog steeds duur zijn. Positief is dat banken er gezonder voor staan. Het percentage leningen dat niet of niet tijdig wordt terugbetaald (niet-renderende leningen, NPL) daalde sterk in 2024. Begin 2024 was ongeveer een kwart van alle uitstaande leningen bij banken problematisch; tegen het einde van dat jaar was dit gezakt tot rond 10%, en begin 2025 zelfs beneden de 5%. In mei 2025 stonden de NPLs op 4,1%. De daling in NPLs was het gevolg van het opschonen van balansen van banken als gevolg van de asset quality review. Ook kunnen bedrijven en particulieren hun schulden weer beter dragen naarmate de economie stabiliseert. Banken staan er ook qua buffers goed voor: de gemiddelde solvabiliteit, een maat voor de kapitaalbuffer, ligt boven de 20%, wat inhoudt dat banken voldoende reservekapitaal hebben om tegenvallers op te vangen (figuur 3).

SEOB Aanbevelingen

De Surinaamse economie toont tekenen van herstel: inflatie is lager, banken zijn gezonder, en internationale reserves zijn voldoende. Niettemin zijn vooral de stijgende wisselkoersen en hoge overheidsuitgaven zorgwekkend. Strikte financiële discipline blijft noodzakelijk om behaalde stabiliteit te behouden en duurzaam herstel te realiseren. De SEOB blijft erop aandringen dat een vervolg IMF-programma noodzakelijk is om de resultaten van het vorige IMF-programma niet teniet te laten gaan en instituten verder te versterken. De SEOB beveelt aan:

- Breng het begrotingstekort terug door structurele besparingen en betere belastinginning, zodat de druk op de SRD beperkt blijft. In de afgelopen maanden noteerde de overheid systematisch tekorten, wat aantoont hoe kwetsbaar de begroting is.
- Verzelfstandig en versterk de belastingdienst met verhoogde inspanning om zowel de 'revenue generator'; als sturing van de economie te worden.
- Digitaliseer het belastingstelsel en verbreed de belastinggrondslag om informele economische activiteit beter te belasten. Zo wordt de belastingdruk eerlijker verdeeld en worden overheidsinkomsten stabiel.
- Het implementeren van de aanbestedingswet is noodzakelijk om transparantie bij overheidsopdrachten te waarborgen.
- De SEOB dringt aan op een nauwe afstemming tussen het ministerie van Financiën en de CBvS, zodat het begrotingsbeleid en het monetair beleid elkaar niet ondermijnen.
- Stimuleer kredietverlening aan productiebedrijven binnen de waardeketen die werkgelegenheid creëren en deviezen genereren voor het land om de productiviteit te boosten en de economische groei te kunnen bewerkstelligen. Dit kan onder andere door de valuta kasreserve te verlagen en de rentes te reduceren voor valuta- en productie genererende ondernemingen.
- Stimuleer exportgroei en economische diversificatie via gerichte hervormingen en belasting incentives in sectoren zoals de dienstensector en toerisme.
- Herstel vertrouwen door consequent beleid te voeren en open te communiceren over hervormingen en resultaten. Alleen met geloofwaardige uitvoering van beleid – al dan niet binnen een vervolgprogramma met het IMF – kan duurzaam herstel worden verankerd.

<http://www.seob.sr>
secretary@seob.sr

